

ДЎСТДОРИИ ВАТАН ВА ХУДШИНОСИИ МИЛЛӢ

Таълимоти дини мубини ислом инсонро махсусан мусалмонро ба дӯст доштани ватан ва зодгоҳи худ ташвиқ менамояд ва беҳтарин далел дар ин маврид он аст, ки аз Паёмбар (с) собит шудааст: Аз Абдуллоҳ ибни Аббос ривоят шудааст, ки Паёмбар (с) хитоб ба сӯйи Макка (ки зодгоҳаш буд) фармуданд:

«Эй Макка, чи ватани хушбуй ва дӯстдоштание ҳастӣ барои ман ва агар қавмам маро аз ту бадарға намекарданд, ғайр аз ту дар ҷои дигаре сукунат намекардам».

Худованд дӯст доштани Ватанро дар дили инсон аз азал ҷой кардааст. Офаридгор тавассути ақлу идрок ва фаросат ба одам ва фарзандонаш нисбат ба дигар махлуқот бартарӣ додааст, ки ватанро бештар шиносад ва дӯст дорад. Ҳикмати дӯст доштани Ватан дар он аст, ки ҳар як инсон бояд дар ободиву шукуфоии он саҳми чашмрас гузорад.

Абатта, агар расули Худо (с) ватани худро дӯст намедошт, ҳаргиз чунин суҳанро намегуфт ва ҳар инсони оқилу бофаҳме, дар ин гуфтори Паёмбар (с) назар кунад, дар он муҳаббати ватанро дар беҳтарин ва зеботарин лафзҳо дарк хоҳад кард. Аз ҷумлаи ҳуқуқҳои мусалмонист, ки мусалмон дар ҳар минтақа ва сарзамине, ки бошад муҳаббати ватанро дар қалби худ дошта бошад ва набояд барои тафриқа ва ҷудоӣю фитна андохтани ватан ва мардуми худ бикӯшад, зеро ин хиёнат ба ватан ва волидайнӣ худ аст.

Пас дустӣ ва иттифоқу бародарӣ дар ватани азизи мо ин пойбанд ва пайравии воқеӣ ба Паёмбари ислом Муҳаммад (с) мебошад, ки пайравӣ ба ин Набии раҳмат (с) наҷот аст бар ҳар касе, ки лозим донад ва касе, ки аз пайравияш рӯй гардонад ғарқ мешавад, монанди қавми Нӯҳ алайҳисалом.

Баъди соҳибистиклол гардидани Ҷумҳурии Тоҷикистон марҳилаи нави худшиносии миллӣ оғоз гардид. Дар ҷомеаи Тоҷикистон тағйиротҳои иҷтимоӣ ва иқтисодӣ дигар гардида, арзишҳои моддиву маънавӣ ҳам иваз шуданд.

Истиклолият барои иваз гардидани шуури иҷтимоиву маънавӣ тақдирӣ гардид, аммо тағйироти вазъи иҷтимоиву сиёсӣ, ҷанги дохилӣ ва бӯҳрони ҷамагонии миллӣ, ки паёмадҳои нохуш дошт, барои инкишофи муътадили шуури иҷтимоӣ монеаҳои зиёде эҷод кард.

Худшиносӣ василаи асосии ба маънавият расидани инсон ҷомеа мебошад. Инсони андешаманд дар раванди устувор кардани инсонияти худ гаштаву баргашта чунин хулоса баровардааст, ки мақсади асосии бозҷустҳои маънавӣ худшиносист.

Ба андешаи муҳаққиқони ҷомеашинос худшиносӣ бояд пояи устувори илмиву назарӣ ва амаливу ҳаётӣ дошта бошад, то ки аз аввал

то ҳадди имкон ба сӯи дарки ҳақиқиву воқеӣ роҳ пеш гирад. Аммо магар метавон бо ин қабил олимону муҳаққиқон, ки дар боло зикр намудем, ояндаи хубро интизор шуд? Ба андешаи инчониб, не! Зеро муҳимтарин василаи сохтани идея ин андеша аст. Агар андеша солим бошаду созанда, он метавонад, барои рушду инкишофи илм мусоидат намояд.

Арҷгузорӣ ба мероси адабиву фарҳангӣ кори хуб аст, агар он дар асоси методҳои илмӣ амалӣ карда шавад. Дар ҳама ҷо таъкиди он, ки мо таърихи ғаниву мероси пурарзиши фарҳангӣ дорем, танҳо марҳилаи аввал аст. Мероси адабиву фарҳангиро омӯхтану таҳқиқ кардан ва ба оламиён омӯзондани ҷанбаҳои созандаи ин фарҳангу мероси адабӣ василаи аслии арҷгузорӣ ба ин мерос мебошад. Замони он аст, ки илми таърих натанҳо рақаму ҳодисаҳоро сабт намояд, балки пешгӯӣ намудани ояндаро низ илми таърих собит созад, то ки мардум ояндаи равшани худро тасаввур карда тавонад. Инчунин он давроне фаро расидааст, ки шоирону нависандагон ва аҳли илму адаб побанди арзишҳои мазҳабиву хурофотӣ нашуда, барои ояндаи равшан тавассути эҷоди асарҳои фарогири арзишҳои инсонӣ заминаи мусоид фароҳам оваранд.

Имрӯз мо дар марҳилае қарор дорем, ки бояд ба мероси гузаштаи худ аз назари муҳаққиқони хориҷӣ баҳогузорӣ нанамоем, зеро ҷаҳони муосир ҷаҳони манфиатхост. Ҳар давлат ва кишвар ва муҳаққиқони он ҳадафҳои худро доранд.

Миллат бе ҳудогоҳии миллӣ вучуд дошта наметавонад. Ҳудогоҳӣ аз гузаштаи ҳастии миллии худ, ҷанбаҳои гуногуни он, амиқан дониستاني камбуди этникӣ, фарҳангӣ ва таърихии миллат решаҳои миллатро устувор мекунад ва ояндаи онро таъмин менамояд.

Миллат ва давлате, ки ояндаи худро равшан دیدан меҷӯяд, бояд аз таърих сабақ бардошта, мероси таърихии худро зинда нигоҳдор бошад. Табиист, ки ҳар миллату давлат дар интиҳоби арзиш ва мероси таърихӣ бояд манфиатҳои миллат, давлат ва наслҳои ояндаро мадди назар бигирад. Мо - халқу миллати бузургвори тоҷик, ки аз соҳибхитиёрии мардуми худ ва бори дигар хандидани бахт ба ҷаҳониён огаҳӣ додаем, бояд аз манфиатҳои миллӣ ва худшиносии миллӣ ҳимоя намуда, тухмҳои поки бедории миллӣ ва худшиносии миллатро дар қалби мардумон кишт намоем ва аз Худованди бузург илтиҷо намоем, ки моро дар ин кори хайр ҳидояту раҳнамоӣ намояду ба мо қудрату тавони амалӣ намудани ин нияти хайрро ато намояд.

Интиҳоботҳои гузашта нишон дод, ки мо ба ваҳдати миллӣ расидаем. Мардуми мо дар интиҳоби ояндаи худ хато накардааст. Муҳим он аст, ки ҳар шахсу гурӯҳи муғриз ва ҷоҳталаб бо ваъдаҳои пуч

моро фирефта натавонад кард. Бовар дорам, минбаъд низ ягон бадхоҳ наметавонад дар иттиҳоди мардуми тоҷик раҳна эҷод намояд. Аз ин рӯ, мо бояд минбаъд низ дар атрофи Ҳукумати кишвар муттаҳид бошем. Зеро ин ягона роҳест, ки моро ба сӯи музаффариятҳои нав, ба сӯи ваҳдати ягонагӣ мебарад.

Худованди тавоно дар ояти 103-и сураи «Оли Имрон» мефармояд: «Ва шумо ҳама ба ресмони (дини) Худо ҷанг бизанед ва пароканда машавед».

Барои ҳамин, вақте ки шахс ба гуфторе шӯруъ мекунад, бояд эътибор дод, ки чӣ мегӯяд. Мисоли равшани он Муҳаммад Шарифзода ва ҳамаслакони ӯ шуда метавонад, ки имрӯз ин шахси хоину ғаразнок, ки мутаассифона, аз хориҷи кишвар истода, ба мардуму миллати хеш, гумроҳиро ҳамчу аз дину имон нишон дода мегӯяд: “Касе ҳимояи давлату миллат кард, хоин (буз)-и КГБ ё ин ки МВД аст”. Дар ҳоле ки аз аввали дунё то ба ҳол ҳар шаҳрванд дар ватани худ аз молу амволи худ дифоъ кардааст, оё онҳо “хоину буз” буданд? Ин гурӯҳ аз хоҷагони худ дифоъ мекунанд, намедонанд, ки худ хоин (буз)-и ҳамон созмон алайҳи давлати тоҷикон ҳастанд? Дар кадом давлате набошад, вақте инсон дохили маҳалла ва ё гузару даромадгоҳи шавад, аҳли он минтақа аз ӯ мепурсанд ва ба масъулон хабар медиҳанд, ки ин барои ҳимояи хешу Ватан ва мардуму маҳалла мебошад. Оё мардуми ин маҳаллаҳо буз ҳастанд? Имрӯз ҳар як шаҳрванди тоҷик бояд, ин амалро дар ҳаёти худ татбиқ кунад, то аз ин золимону гумроҳон ва хоинон эмин монад. Баъзеҳо фикр мекунанд, ки шахси гумроҳу хиёнаткорро ба амният, шубҳаҳои корҳои дохила ва ё масъулон хабар додӣ, хиёнат кардӣ, ин фикр хатои маҳз аст. Ҳар як шаҳрванд масъул аст, ки бо аъзои ҳукумат ҳамкорӣ кунад, то ватани азизи худро тинчу ором нигоҳ дошта тавонем.

Худшиносӣ ва ҳудогоҳии миллии гуё пандест аз гузаштаи дуру пешрафти маънавиёти кишвар.

Танҳо бо роҳи ваҳдат, якдигарфаҳмӣ истиқлоли кишварро муҳофизату пойдор ва ягонагии мардумро устувор карда метавонем.

Таълиму тарбияи фарзандон, боздошти онҳо аз корҳои зишту нораво, дар рӯҳияи худшиносӣ, ватандорию ватанпарастӣ ва боахлоқи ҳамидаю писандида тарбия намудани онҳо маҷмӯи масъалаҳое мебошанд, ки аксари онҳо дар тарбияи оилавӣ ва махсусан модару падарӣ нашъунамо меёбанд. Қуръони карим дар ин бора фармудааст: «...Бигӯ: Ҳамоно зиёнкорон ононанд, ки ҳештан ва аҳли худро рӯзи қиёмат зиён додаанд. Огоҳ бош, ҳамоно ин зиёни ошкораст!»

Паёмбари Акрам (с) фармудаанд: «Фарзандони худро гиромӣ доред ва тарбияи хуб кунед, то гуноҳони шумо омурзида шаванд».

Дар таълиму тарбияти фарзандон, падару модар кушиш кунанд, ки фарзандҳо ба роҳи бад нараванд, аз нигоҳи худшиносӣ ва худогоҳи ватану давлати худро ҳамеша ҳифз намоянд.

Каримов И.,
мудири кафедраи улуми Қуръон ва ҳадис